

Rondetafelgesprek Interbestuurlijke Verhoudingen Position Paper IPO

Op 23 maart houdt u een Ronde Tafelgesprek over interbestuurlijke verhoudingen. Wij zijn blij als provincies daaraan een bijdrage te mogen leveren. Eddy van Hijum, gedeputeerde van Overijssel zal namens de provincies het woord voeren.

Nederland staat voor grote maatschappelijke opgaven. In de fysieke leefomgeving speelt veel: we moeten woningen bouwen die tevens goed bereikbaar zijn, duurzame energie opwekken, kwetsbare natuurgebieden herstellen, de landbouw verduurzamen en onze economie meer regionaal zelfvoorzienend en circulair maken. Al deze (inter)nationale opgaven hebben één ding gemeenschappelijk: ze vinden hun uitwerking op het regionale niveau.

Provincies kunnen én willen de landelijke opgaven en doelen vertalen naar een gebiedsgerichte aanpak, waarbij inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties, gemeenten en waterschappen worden betrokken. Alleen door samen te werken kunnen we concrete resultaten boeken met behoud van politiek en maatschappelijk draagvlak.

Hierbij moet ook de samenhang tussen alle opgaven worden bewaakt. Niet alles kan overal. Er zijn keuzes nodig in de toedeling van schaarse ruimte. Provinciale Staten beschikken over de bevoegdheden en de democratische legitimatie om concrete afwegingen op regionaal niveau te maken.

Provincies dragen met eigen middelen al fors bij aan de realisatie van de gezamenlijke opgaven. Maar een effectieve aanpak van maatschappelijke opgaven vraagt om verdere versterking van het provinciaal middenbestuur. Wat hebben de provincies hiervoor nodig? Goed werkende, stabiele interbestuurlijke en financiële afspraken, én de samenwerking als één overheid¹.

- » Provincies hebben een stabiel financieel meerjarencader nodig, met een stabiel eigen belastinggebied en een open huishouding – dit past bij de rol en verantwoordelijkheden van de provincies, inclusief de noodzakelijke versterking om de transities in de leefomgeving te realiseren.
- » De incidentele fondsen uit het coalitieakkoord bieden onvoldoende houvast voor de toekomst. Decentrale overheden hebben meer structureel perspectief nodig. Daarnaast vragen wij om uniforme regels voor de aanvraag en verantwoording van Rijksfondsen.
- » Ontschotting van de middelen uit de transitiefondsen is van groot belang, evenals het verstrekken van middelen zonder verplichte co-financiering. De SPUK beperkt de beleidsvrijheid die nodig is om in een gebied een vraagstuk (in samenhang) aan te pakken, en heeft (te) hoge uitvoeringslasten
- » De definitieve afschaffing van de opschalingskorting. Met de grote transities en maatschappelijke opgaven hangt de opschalingskorting als het Zwaard van Damocles boven de decentrale overheden.
- » Wederkerigheid in goede samenwerkingsafspraken. Rijk en decentrale overheden zitten als partners in de beleidsvorming, en in de uitvoering, bij elkaar aan tafel. Het rijk is ook een betrokken uitvoeringspartner van de decentrale overheden. Ze spreekt met één mond en kan met mandaat snel acteren om eventuele knelpunten die voortvloeien uit Rijkskaders weg te nemen.
- » In het coalitieakkoord staat dat een Hoofdlijnenbrief bij grote wetsvoorstellen altijd gepaard gaat met een invoerings- en uitvoeringstoets. De provincies vinden het belangrijk dat bij de in- en uitvoeringstoets kennis en ervaring uit de praktijk zwaar meeweegt. Nederland is niet gebaat bij ‘papieren Haagse tijgers’. Bij elke Hoofdlijnenbrief dient ook een onderzoek artikel 2 Financiële Verhoudingswet gerealiseerd te worden, inclusief de afspraak tussen de samenwerkende overheden dat de uitkomst van dat onderzoek gedragen wordt door alle betrokken partners.

¹ Zie nogmaals het rapport “Geef Richting, Maak Ruimte” van de RLI (nov. '21) en “Rust-reinheid-Regelmaat. Evenwicht in de bestuurlijk-financiële verhoudingen” van de ROB (mrt. '21).